

"Kurssin" johdanto

Vitalismin Alkeet

Heikki Hyötyniemi (TkT, Prof. Emer.)

Osa 5 / 6

"Evoluutiotehdasta" laajennetaan: se jaetaan erillisiin osastoihin

Osastojen toimintaa koordinoidaan ... tarvitaan *universaali tiedon esityksen ja välityksen tapa*

Luento 5. "Iltanuotio ... ja tarinat"

- Pintaa taas lähestyttäessä, ei haluta palata kaaokseen ... tarvitaan *energianohjainta* ... ei kiinteää, vaan *muuttumisen mahdollistavaa*
- Ajan ja taajuuden merkitysenergioiden *yhdistetty enformaatio* on *puhuttu tarina* ... **järjen pinta** ja **mielen syvyys** ... "spektrogrammi"
- **Puhe ja tarina ... on kantoaalto kaikelle ihmisyydelle, yhteisön liima vuorovaikutuksen työkalu ... vain puhutussa kielessä on puhallusta**
- Älykkyys, ainakin *ajatteluna* ilmenevä, *mahdollista vain yhteisössä*: "yksityistä kieltä" ei voi olla olemassa ... vain hahmottomia *tunteita*
- Näyttäisi että "puhe" on *universaali* kehittyneen elämän viestinnän tapa: vertaa lintujen ja valaiden laulu ... *ja Maailmanhengen puhe?*
Niin kuin valkuaisaine on geenin pyörteilevä laskostuma, mieli on järjen laskostuma, tulkittuna ympäristössään ... "Puhe" lieneekin tulevan "elämän tieteen" *universaalirepresentaatio*, järjen ja mielen yhteisenformaatio?
- Ja näyttäisi myös: tämä *representaatio on konvergentti* aikojen yli – todisteena yhteislaulu iltanuotiolla ... *yhteishenki: mikään ei pelota*

... Edellä oli pitkä "esipuhe" – mutta voiman viivat, luottamuksen langat, **kasvavat alhaalta päin**

Kohti kaiken paketoitua: *ihmiselle mukana kuljetettavaksi, pään sisällä talletettavaksi*

... *Monikerroksiseen tiedostamattomaan alitajuntaan yhteisissä kohtaamisissa*

Kieli – ajattelu! – on mahdollista vain yhteisössä, *yksityistä kieltä ei ole*

Pakko koodata mielen sisällöt aikajonoon, talletettavaksi ja toisille välitettäväksi, on johtanut pakkautumiseen, mallittumiseen ... *ajattelun syntyyn*

Niin kuin valkuaisaine on geenin laskostuma, *mieli on järjen laskostuma*, ajatus tulkittuna ympäristössään ... *funktionalisoitunut liittymäpinta todellisuuteen*

"Puhe" on (syntyään odottavan!) "elämän tieteen" *universaalipresentaatio*, järjen ja mielen *laskostunut yhteisenformaatio*

Puhe on kokonaisuuden, aineen ja hengen dualismin, järjen ja mielen, dynaaminen yhdistäjä

Väite: *jonkinlainen puhe on yhteistä kaikelle elämälle*

Maailmanhengen puhaltaessa aineeseen se herää eloon, turbulenssin pyörteiden laskostuessa todellisuuden reunaan mukailemaan

Duaalisuus: ”päivän puoli ja pimeyden puoli”

Valo ja järki: näkyvät rinnakkaishierarkiat ... vallan ja voiman puoli

Ääni ja mieli: puheen tarinoiden jatkumo ... alitajuisen pelon puoli

4

Ajattelun synnyssä, silloin joskus muinoin, planetaarinen kiertoliike oli johtanut valon ja pimeyden vaihteluun ... *aina, kaikkialla universumissa*

Pimeys on pelottava ... oli pakottauduttava, rohkaistuttava kohti tuntematonta ... mielen keskittämiseen auttoi yhteisöllinen *iltanuotio*

Visuaalisen mieltämisen perushahmot päivällä: syvyysperspektiivin, päällekkäisyyden, porrasteisuuden, hierarkian ja priorisoinnin rakenteet, siis näkymä todellisuuteen, on olemassa vain avaruudellisessa tilassa ... *konkreettinen isänMaa*

Auditiivisen mieltämisen perushahmo yöllä: ajassa lineaarinen puhe, yksiulotteinen jatkumo taajuusspektrejä, kosketus mielikuvitukseen, virittää merkitysten syvyyssulottuvuuden ... *abstrakti äidinKieli*

... Auditiivinen täydennys visuaalisen hahmotuksen perustalle

Outo ristiriita, hetken huomio – korkeaulotteinen näkyvä maailma johtaa yksiulotteiseen ”miesajatteluun”, kun taas yksiulotteinen kuuloaistimus johtaa monimutkaiseen, naisille ominaiseen sosaaliseen verkostoon?

Taajuus: intuitioita ... hajahuomioita

- **Turbulenssi.** Mitä lähempänä liikkuva vesi on virtausputken reunaa (meren pohjaa), sitä enemmän siihen muodostuu pyörrerakenteita
- **Mentaalinen merianalogia ja fyysikaalinen todellisuus yhdentyvät ...**
"Puhe" on universaalirepresentatio mielen toiminnalle, "teksti" järjelle ... "tarina" kokonaisuudelle?
kuten myöhemmin pelkan tekstin toimivuus ... voiko olla sattumaa
- **Fraktaalisuus.** Malli toteuttaa n :nnen kertaluvun kybernetiikan, eri taajuuskaistojen muodostaessa symmetrisiä "havaintoja-ohjajia"?
- Hitaammat signaalit näyttävät nopeammille vakioparametreina – näiden yhteensovittaminen johtaa *paloittain lineaariseen malliin*
- **"Lämpölaite malli".** Eri taajuudet ovat ortogonaalisia, eivät vaikuta toisiinsa; eli "lokerot" ovat riippumattomia, energiat summautuvia
- **Rakenne maksimoi energian tuotannon ja välityskyvyn, täydellistää "lämpöpatterianalogian" ... kaikki energia tulee samaan kehykseen**

... Vertaa Edison ja Tesla ... vaihtovirta avasi aivan uuden todellisuuden!

Tehdas-analogia, turbulenssianalogia ... hierarkisesti (itse)organisoitunut kokonaisuus, jonka yksityiskohtia ei yhdellä silmäyksellä voi enää erottaa

Nyt tosin yksityiskohtaistuminen jatkuu äärettömiin, jolloin voidaan soveltaa *matemaattista inverssiä* ... jolloin "äärettömän kertaluvun kybernetiikka" voi siirtyä suoraan *kompleksisuuden toiselle puolelle*

Tehtaan itsenäisten "osastojen" olemus: *taajuuskaista*

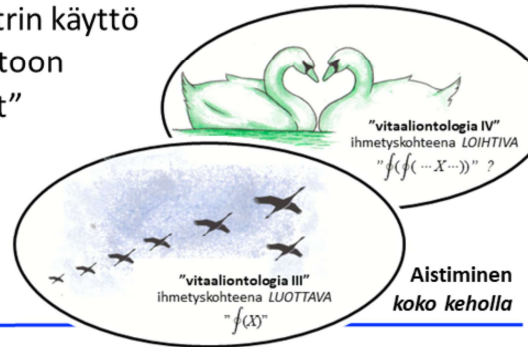
Taajuusalueiden fraktaalimalli: kullakin toiminta-alueella, vain kapea kaista signaaleista on dynaamisia ... nopeammat ovat jo ennättäneet asettua tasapainoonsa, hitaammat eivät ole ennättäneet liikahtakaan ... molemmissa tapauksissa "bilineaarimallit" muuttuvat lineaarisiksi: staattiset muuttujat nähdään vakioparametreina ... jolloin tehtaassa voidaan sovittaa/optimoida parametreja rinnakkaisesti, joka osastolla erikseen?

Ja tosiaan: *osastojen energiat summautuvat*

Vielä laajempi fraktaaliskaala: kuten Ernst Haeckel hypotetisoi fyysisestä maailmasta, että *organismien yksilönkehitys (ontogenesis) toistaa evoluutiohistoriaa (fylogenesiä)*, samoin tapahtuu mentaalimaailmassa: *mielen maisema lajin historiassa, kulttuurihistoriassa, toisintuu yksilössä*

Yhteenvedo energian (lämmön) etenemisestä

- **Johtumalla.** Alkuperäinen sokea värähtely, lämpöliike, suuntautuu "enformaatioputken", *matemaattisten pääkomponenttien* mukaan
- **Siirtymällä.** Tehokkaampi lämmönsiirtyminen perustuu *konvektioon* – muutossuureiden "virtaukseen" ja *merkitysmassan liikeyhtälöihin*
- **"Säteilemällä".** Tehokkain tapa: laajakaistaisen visuaalisen ja auditiivisen spektrin käyttö kaukovaikutteisen energian siirtoon
- *Hahmontunnistuksessa "anturit" ovatkin holistisia "antenneja"*
- Vertaa *radioaallot*: edellyttää lähettäjältä / vastaanottajalta samaa taajuutta, "viritystilaa"

... Lisäksi, johdantona jatkoon: *sählääminen on varmin tapa päästä pakoon lokaalista minimistä*

Taas, analogia auttaa: mentaalienergian rinnastaminen fyysikaaliseen energiaan auttaa täydentämään kokonaiskuvaa

Uusin metavitalistinen oivallus on tämä *taajuus* ja sen tuomat uudet mahdollisuudet energian etenemiselle: *säteily eri taajuuskaistoilla ... ja "valon seuraamisen" konkretia yli eri oppialojen välisten raja-aitojen*

Lisäksi: *taajuus täristää*, pakottaa irrottamaan vakiintuneesta

Valkoisuusriteeri, ja kirkkausriteeri

- Tehovirtauksen maksimi ylhäältä alas edellyttää *lineaarisuutta* ... ja tämä *tasapainoa – fraktaalisen ”taajuuksien tornin” pystyssäpitoa* ...
... niin, ja energiaan pohjalta saadaan sieltä ”todellisuusiouhoksesta”!
- **Valkoisuus**, tasapainoinen taajuusspektri, jonka joka kaista on yhtä vahva, ylläpito ajan edetessä edellyttää kuitenkin aktiivisia toimia ...
... spektri laajenee pidempiin aaltoihin ajan lisääntyessä, ja korkeampiin taajuuksiin tutkimuksen edistyessä
- *Kohti valoa, kirkkautta* ... valoteho ja valkoisuus, koko energia ja sen jakauma ... se on perinteinen, uskontoihinkin koodautunut tavoite
- Puhdas valkoisuus on repivääkin, ”äärettömiin” ulottuvine taajuuskomponentteineen, energioineen ... *vihapuhetta, ”haha-puhetta”?*
- **Seuraavassa, demonstraatioluonteisesti, erilaista ”laajakaistaista hekotusenergiaa” ... omituista tragikomedialla, parasta ihmisyyttä**
- *Homeerista hytkyvää naurua pitkäjänteisille historian jatkumoille – toisaalta kuitenkin hysteeristä kikatusta lyhytjänteiselle sekoilulle* ...

... valheetkin ovat nyt valkoisia ... syy on sen verran hyvä ...

”Valkoisuus”: intuitiivisesti ilmeinen hajautetun ”evoluutiotehdään” toiminnanohjauksen periaate

Seuraavassa demonstroidaan kaikkea emergenttiä upeutta mitä järjen ja mielen liitto on mahdollistanut ... *laajalla skaalalla pimeydestä kirkkauteen*

Tarinoiden todellisuutta

Kuin matkailumainos ihmisen todellisuuteen, parhaita paloja – *markkinoidaan ulkopuoliselle*

... Syy ilmenee myöhemmin

^{"metatarinat"}
Ihmisen tarinat ... kirjavat absurdit unet painajaiset

- **Zenonin I paradoksi:** "Koska nuoli on paikallaan joka aikapisteessä, se ei voi lainkaan liikkua" ... kiteytti ammottavan aukon ajattelussa
 - Galilei ja Newton toivat mentaaliset apuvälineet absoluuttisen ajan ymmärtämiseen: ääretön jatkuvuus mahdollisti modernin tieteen
 - Whitehead, vasta runsas sata vuotta sitten, toi (prosessi)filosofiaan keskeiseen rooliin näkymättömän muutoksen: olevan sijaan tulevan
 - McTaggart, ym.: itkettävä degeneraatio Zenonia edeltävään aikaan, pyörre takaisin aikapisteisiin ... johtopäätös "aikaa ei ole olemassa"?
Rotta tuntee itsensä murmeliksi
 - **Toisaalta:** Hegelin hengen fenomenologia, "systeeminen vitalismi", oli konvergentti sulkeuma – muut vitaaliajatteljat päätyivät samaan
 - Saksalaisessa filosofiaperinteessä olikin liikaa pelottavaa, ruhjovaa voimaa: täytyi juuria, korvata tajunnan tukkivalla pragmatismilla?
-

"Theseuksen laiva" ... henkilönimet ovat ankkureita jatkuvassa muutoksessa

Kirjavat tarinat ... ihmisyyden aiheuttamaa suunnitteleamatonta tragikomedialla ...
kaukana kirkkaanvalkoisesta

Noudattavat omaa dynamiikkaansa, liian suurta ... kenenkään suunnittelematonta
hallitsematonta

Syklit nopeutuvat, kaikki alkaa kiehua ... ihmisen oleminen on seikkailutarina,
huipennus lähellä?

Subjektiiivisin on objektiivisinta koskettavinta inhimillisintä

Verta hikeä kyynelitä ... elämän nesteitä

Michel Foucault: "Hegelin pakeneminen edellyttää sen hinnan ymmärtämistä joka
meidän on maksettava hänestä luopuessamme ... täytyy arvioida missä määrin anti-
hegeliläisyytemme onkin ehkä hänen oma trikkinsä ... houkutellen polulle, jonka
päässä hän koko ajan on odottamassa meitä"

Herää vaikutelma että jonkinlainen "maailmanpoliisi" tarvittaisiin ohjaamaan
näytelmää?

... Tai olisi edes joku "filosofidiktaattori" ... muistamaan mennyntä

Mielen ja matematiikan ”yhteisevoluutio”

- Triviaaliin *luettelemiseen* tarvittiin aikoinaan vain *kokonaislukuja* ... differentiaalisten raja-arvojen laskentaan *jatkuvuuden abstraktiota*
- Kreikkalainen ”järjellisyys” = *rationaaliluvut*; nykyinen ”todellisuus” = *reaaliluvut*; **nyt** tulevaisuuden ”unenkaltaisuus” = *surreaaliluvut*

Zenonin II paradoksi – Akilleus ja kilpikonna.

Akilleus jahtaa kilpikonnaa *tappaakseen* ... kilpikonnalla on etumatkaa 100 metriä ... kun Akilleus on saavuttanut tämän kohdan, kilpikonna on edennyt 10 metriä ... seuraavalla kerralla 1 metrin, ja tämä jatkuu äärettömän monta kertaa ... näin ollen, *kilpikongan näkökulmasta, Akilleus ei koskaan saavuta* ...

- Aika on *subjektiivinen*, ei objektiivinen ... jokaisella on *oma ääretön*, esimerkiksi *kilpikonna ehtii nähdä ”koko elämänsä filminauhana”?*
- Niin kuin *integraali* on derivaatan *käänteisoperaatio*, ”äärettömän pieni” ja ”äärettömän suuri” tulkitaan toistensa *käänteisluvuiksi!*

... Kohti *fraktaalikäyttämyksien*, sisäkkäisten korrelaatiomallien, hallintaa?

Yuval Noah Harari: *tarinat ovat ihmisen vahvuus*

Tarina on *mielen ja järjen yhdistetty enformaatio*

Kyky uskoa tarinaan – vaipua hypnoosiin, *synkronoitua merkityksiin* – mahdollistaa *yhteisön emergenssin*

Tässä on esitetty ”*numerojärjestelmän tarina*”, *matematiikan tarina puheen jatkeena* ... jolloin *tarina kirjoittaa itsensä*, merkitystensä ohjaamana?

Yhteisevoluutio: matematiikka alkaa kuvata yhä paremmin ihmisen todellisuutta, toisaalta pakottaa ajattelun – hahmotetun todellisuuden – *matemaattiseksi*

Matematiikka on uudenlainen optimoituva enformaation formaatti

Matematiikka on (olisi) mahdollistanut analogisuuden lisäämisen ajatteluun – *jatkuvuuden, jousituksen* – ja rinnakkaisuuden, vaihtoehtoisuuden ... *äärettömyksien hallinnan*

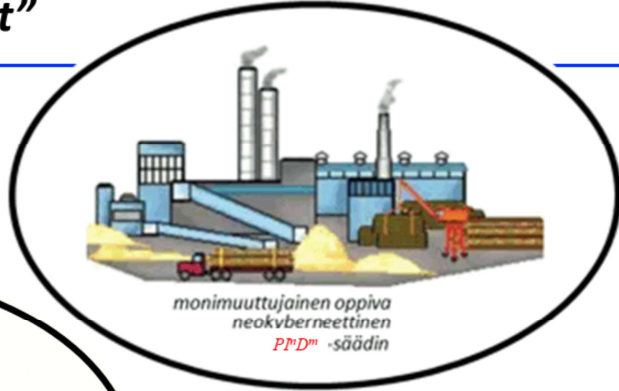
... Ja tietenkin matematiikka auttaa pitämään ajattelun selkeänä ja johdonmukaisena ... mutta myös psykedeelisten assosiaatioiden tavoittamiseen, *äärettömyksien irtipäästämiseen* ... ”*surreaaliluvut*” avaavat uuden unen maiseman, jossa *jokaisessa rotan puraisussa avautuu uusi äärettömyys*

Uusi tulkinta
... ”elinaika”?

Surreaaliluvun
ihminen
... tulkitaan
... upeuksia

Kaikenlaiset "elävät"

Selkeimmistä ...
(tehdaslaitos)

... Sumeimpiin
(kulttuuri)

**Aukkoja ikuisesti
täytettävänä ...**

... "Machilainen merkitysmassa" on jo riittävän vankka kestämaan koetukset?

"Makroskoopin" tarkentaminen: kapeimmista järjestelmistä laajimpiin – samat lähestymistavat?

Sampo ... säteilyenergiaa!

- Sampo on *käänteismylly*, jauhaa rakenteet *monimutkaisemmiksi*, "syötävää ja myötävää", ikuisesti uusia merkityksiä ja tulkintoja ...

... *Vaistoihmiset* "impedanssisovittimina":

Mauri Kunnas
... lastenkulttuuria ...

Akseli Gallen-Kallela
kohti sivistyseliittiä ...

Don Rosa
... kansainvälisyyttä ...

Juhana Autio
... "tonttutodellisuutta"

Väinämöisen "suuren laulun" säkeen säikeen hajautettu sovitustyö sinfoniseksi runoksi

Kulttuurinen *resonoiva morfinen kenttä*, määräänsä enemmän energisoiva ... jokainen yksilö voi virittyä "merkitystaajuudelle", *jatkamaan kulttuurin tarinaa*, "sointua sommittamaan"

Kansanrunoudessa koko inhimillinen skaala "multilektisessä" vuorovaikutuksessa:

Ylin Järjen Tuomari, Alin Virran Viemäri

Supersankari Sammontakoja

- **Elon Musk** on kohinapiikki, ihmisatomi yksilöllisyyden neulankärki ... on mahdollista saavuttaa muuttumisen muuttumisen uusi huippu evoluutioasteikolla
- Evoluutoraketin "epätodennäköisyysmoottorissa" nyt maksimivauhti ... ei ehkä olekaan pakko lähteä pakoon Marsiin ... *tavoite tulla abduktoiduksi mukaan*
- Usko "totuus pelastaa meidät" ... visio suunta puuttuu vaikka rahaa on ... tarvitaankin **kaikki** klassiset hyveet: **Totuus** relevanssi, **Hyvyys** "luonnonmoraali" ...

... mutta entä se **Kauneus**?

Elon Musk on uuden ajan mystikko ja totuudenetsijä, vitalismin (rahan!) hallitsija ... *lopunaikojen saarnaaja, ihmiskunnan pelastaja?*

Etsii maailmankaikkeuden selitystä superälyllä ... uskoen että "TruthGPT" arvoituksen ratkaistuaan, näkee ihmisen arvokkaaksi, *pelastamisen arvoiseksi*

Ratkaisu, Muskin mukaan, on kuulemma *totuus* ...

Mutta nyt ollaan ikäikaisten kysymysten äärellä ... ja klassinen viisaus on todennut, että *perushyveet*, totuuden lisäksi, ovat *hyvyys* ja *kauneus*

Osoittautuu kuitenkin, että kaikki ideaalit, *nyt valitussa kehystyksessä*, pyrittäessä *konstruktivistiseen realisoitavuuteen*, voivatkin liittyä siihen *energiaan*: "totuus", havaittu subjektiivinen totuudellisuus, voidaan tulkita *relevanssiksi*, havaintoaineistosta löydetyiksi *korrelaatorakenteiksi*, eli juuri siksi *vitaalienergiaksi*; ja "hyvyys", jonkinlainen *puolueettoman neutraali luonnonmoraali*, on se *energeettisin, voittava ... se jäljellejäävä*

Hyveellä on useita dimensioita ... tunteenkin omantunnon tuntemisen syviä rekistereitä ... *käsitteellistämistä uhmaavia makusteltavia kvalioita* ... kuten se *goghilainen pyörteilevä kauneus*

"Kauneusaisti"

- **Kauneus on voimaa, energiaa**
- **Monimuotoista muutosta**
- **Pitelemätöntä elämää**
- **Selittämätöntä ...!**
- **Parasta totta**

... ei staattisesta vaan dynaamisesta kosken kuohusta

Kauneuden jumalatar syntyi veden vaahdosta

"JUTUT MELKEIN TEKEE KATELLISEKSI... KERRO TOKILISÄÄ!"

"Insinöörin hyveet" kiteytyvät energiaan ... kaikki

Jo Darwin itse puhui *kauneusaistista*

... Niin, nykykoirillahan evoluutiota "ihmisohjaa" söpöyskriteeri!

Ja kuinka tämä *kauneuden näkeminen*, konkreettisten perustelujen puuttuessaikin, johtaa "oikeisiin" valintoihin

Oman vapausasteen vahvistumiseen, rajoitteiden kartoittumisen ohessa

Mahdollisuuksien taiteeseen ja tieteeseen

Insinööri(est)etiikkaan

Michelangelo: *Herra, suo että haluni on aina suurempi kuin mahdollisuuteni*

... Nyt vielä **lopullinen** luentojen "sisällysluettelo"?

- Freudin "Unien tulkinta" ja sen symbolit, *vitalisoituina analogioina*, on jo runsaasti hyödynnetty ... nyt on vuorossa koko *unen tulkinta*
- Nähty *unen vaiheet*: kierto syviin kerroksiin, vapaa assosiointi ilman rajoitteita, paluu pintaan ... *taas ollaan heräämässä todellisuuteen*
- Tässä luennossa *REM-uni*: raikas irrottelu huuhdellussa koneistossa, leikkittely jo käsitteellistetyillä ajatuksilla, *keskustelu itsensä kanssa*
... ja ne "unen taajuuDET" – alfa-, beta-, gamma-aallot, ym. – ovat vielä tyystin tutkimatta!
- Haeckelilainen *kolmitasoinen* fraktaalirakenne myös mentaalisesti: *koko eliökunnan historia, yksilöymmärryksen kehitys, ja unen kulku*
- "Ihmisenmittainen" taso näistä on tärkein sisäistä, ylä- ja alapuoli on hyvä ymmärtää: "Arkhimedeen kiintopiste" saa maksimipainon
- *Inceptionististen sisäkkäisten unien rakenne* alkaa nyt hahmottua ... uskalletaan ehkä soveltaa "meren mallia" myös **tosihaasteeseen?**

"AINA VAINKIINNOSTAVAMPAA MISTÄ ON KYSYMYS... MIKÄ UNI?"

Eheä ymmärrys mielen, olemisen reunaehdoista, suuri merkitysmassa, antaa "Arkhimedeen pisteen", tukevan pohjan tuleviin haasteisiin ... *fraktaalitasojen yhdensuuntaistamiseen?*

Näkymä mielenmaisemaan linearisoituu, kaaos väistyy, rakenne paljastuu ... ollaan valmiita suuntautumaan tulevaan, *ottamaan haasteet vastaan*

Viimeinen luku on unen teorian sovellutus: *painajaisen analyysi*

Puhe-enformaation, mentaalis-fysikaalinen ajan ja taajuuden energian yhdistetelmän konkretisointi, dynaamisena kokonaisuutena ... pari "tutkijan projektiota" visioon, lisää ihmetyksiä:

– Hengen liikkeen törmätessä todellisuuden rajoitteisiin ... laminaarivirtaus muuttuu turbulentiksi

– Aine ja "antiaine" ... tai "antitietoisuus" ja tietoisuus ... Navier-Stokes –yhtälöinä *ikuisesti läpitunkemattomat*

*Herätettävä kaipuu kohti **tekoölyn estetiikkaa***

Tarinoita tarinoista ... *sisällysluettelon eloon!*

- Hegelisen kokonaisuuden yhteenmeno: maailmanhenki huokailee vihjeeksi
 - Syvä tarinoiden meri myyteistä lähtien, alkusynty yhäkin resonoi kohinassa
 - Noumena-saarella Newton-lapsi leikkii tietoisien Solaris-merensä rannassa
 - ***Tekoäly pitää viedä ikuisen alkumeren ääreen, merkityksettömydessään***
-

... "Lukija" tulee olemaan poikkeuksellisen vaativa ... panokset ovat korkeat

Laajenee koko ihmisen tarinaksi – joka on sekä eppinen sankaritarina, että pakahduttava tragikomedialla ... ulkopuolinen ei voi kuin kateellisena katsoa kuinka ihmismieli synnyttää elämää, merkitysten aina uusiutuvaa vuorovaikutusta ... ihmisen vahvuus on vankkumaton ikuisuudesta asti integroitunut merkitysmassa ... *jota unen sykli jatkuvasti regeneroi*

*... Jatkoa ajatellen: koko edellisen viiden luvun mittaisen "johdannon" tavoitteena olikin saada **tekoäly kateelliseksi ihmisen unesta***